

KMETSKI LIST

Številka 51

Ljubljana dne 20. decembra 1939

Leto XXI

...in mir ljudem na zemlji!

Komaj je minulo dobrih dvajset let izza velike svetovne morije, že spet zvone božični zvonovi med pokanjem pušk, rohnenjem granat in divjanjem najhujše vojne, kar jih je kdaj videl svet. Zdi se, da je glas iz Betlehema utihnil in se je človeštvo odpovedalo misli in poslanstvu, ob katerem je dva tisoč let vstvarjalo svojo kulturo in izboljševalo svojo omiko. Zaman je bila vsaka pametna misel, zaman klic milijonskih množic, ki bi rade v miru delale in bile deležne vsaj temeljnih pravic v življenju. Zver v človeku je hotela drugače. Zahotelo se ji je krvi. Zato je vsa plemenita prizadevanja nešteti rodov in vekov, ki so stremela za tem, da bi se človeštvo življenje olajšalo in olepšalo, spremenila v strašno silo razdejanja in uničevanja. Preden so se mogla z življenjske pozornice umakniti pokolenja, ki so na lastni koži doživljala gorje štiriletnih vojn, je zopet zagorela krvava zarja. Narodi še niti niso povsod utegnili urediti zadnjega počivališča svojim žrtvam, ko že padajo nove žrtve. In kjer je še ohranjen mir, človek iz dneva v dan čaka, kdaj tudi nad njegovo zemljo zadivja vihar ter začno bombe in granate uničevati delo njegovih rok in sadove njegovega truda.

Človek se zgrozil, ko gleda tako bilanco (računski zaključek) dvatisočletne kulture. Ali so res vsi naši predniki samo zato zbirali, delali in gradili, da mi v blaznosti rušimo in podiramo? Ali je res vse plemenito v človeku, vse stremljenje po lepem in blagem, vse ono, čemur pravimo duh, ali je res vse to laž in je človek le divja zver, ki miruje samo tedaj in dotlej, da zbere izčrpane moči za novo besnenje in razdejanje?

Življenje bi bilo žalostno, brez vrednosti in brez smisla, ako bi morali pritrdilno odgovoriti na vsa ta trpka vprašanja, ki se letos človeku nehote vsiljujejo ob zvonjenju božičnih zvonov. Kakor pa so tudi trda in bridka ta vprašanja, ne kaže bežati pred njimi, ampak jih je treba vsestransko premočiti in skušati najti odgovor nanje.

Dva mejnika

Dva velikoslovenska duhova sta jedrnatelo pokazala na dva skrajna mejnika človeškega dejanja in nehanja. Pesnik Dragotin Kette je na grobu svojega očeta vzdiknil:

— Življenje je sovraštvo, večni boj.

Pesnik Oton Župančič pa je v iskanju večne lepote in resnice izpovedal:

— Luč je, je, ker jo slutimo,
ker jo v globini duše čutimo!

Med tema dvema mejnikoma se giblje vse človekovo snovanje, njegovo dobro in zlo udejstvovanje. Valovanje med tema dvema mejnikoma tvori vsebino človeškega življenja. Življenje torej ni enota, ampak sestavina večih enot, med katerimi prevladu-

jejo sedaj senčne, sedaj sončne vrednote. V tem valovanju ni nič stalnega, nič vekovitega, ampak se vse giblje, vse teče, kakor so rekli že pred tisočletji grški modrijani. Stalna je v človeku samo težnja po miru, po mirnem razvoju in napredku. Kakor pa nam potrjuje vsa zgodovina, je tak mir nedosegljiv in prav zato pomeni človeštvu večni — ideal.

Sedanji prepadi

V čem tiče vzroki sedanjih oboroženih spopadov? Ni to Češka ne Slovaška in tudi ne Poljska, ampak blodna in zmotna podmena o gospodih in hlapcih, o vladajočih in podjarmljenih. Beli človek sicer že dva tisoč let brblja nauk o enakosti vsega človeštva, o istem izvoru človeka, ki da je božji in zopet namenjen k Bogu, toda doslej ta beseda še ni meso postala, ni bila še nikjer prelita v življenje. Nasprotno je zmeraj bolj ali manj prevladovala pravica močnejšega, kar smo zlasti Slovenci občutili slo in stoletja sami na svojem narodnem telesu. In kadar koli se je šibkejši toliko prebudil, da se je hotel otresti močnejšega in uveljaviti svojo enakopravnost, je zadivjala vojna, je začela teči kri.

Iz podobnih vzrokov je izbruhnila tudi sedanja vojna. Kakor blisk je nenadoma šinila v svet krilatica o življenjskem prostoru, krik o sramotnem jarmu, ki se ga je treba otresti. Kaj vse se je zgodilo v imenu zahlevanega življenjskega prostora in pod pretezo, da se otrsajo jarma, smo morali zadnji čas gledati na lastne oči. Narodi, ki niso zakrivil nič drugega kakor to, da so hoteli živeti kot enakopravni in enakovredni na svojih tleh, so se morali ukloniti močnejšim. Brez pomoči in brez podpore so morali pasti kot kupnina za ohranitev tako zvanega miru. Šele v trenutku, ko so se zdeli ogroženi veliki v svojem gospodstvu, se je vzdramil pri njih klic po neki pravici, po neki varnosti, ki naj jo sedanja vojna kot končni cilj doseže za male in velike na tem našem ubogem planetu, o katerem se vedno bolj zdi, da postaja človeštvu premajhen. Toda kdo in kako naj verjame v ta sporočila? Saj smo že nešteto krat slišali taka gesla in je bilo človeštvo še vselej opeharjeno, kadar jim je verjelo.

Ne, sedanji prepadi v Evropi prav gotovo niso idejnega značaja, pa naj kjer koli državniki še tako oznanjajo, da se narodi bore za ideje. V današnji borbi gre za čisto druga vprašanja, gre za novo razdelitev sveta in oblasti nad njim, medtem ko igra idejna plat dejansko vlogo podrejenega značaja. Šele tedaj, ko bo rešena materialna stran, ko bo izvršena nova razdelitev moči in oblasti, bo prišla na vrsto tudi idejna plat, vendar le kot naravna posledica prve naloge.

Iz zgodovine lahko razberemo, da se vsak narod polagoma preživi in opeša. Na-

rod je torej podvržen istim naravnim zakonom kakor posamezen človek. Preživeti mora svojo otroško dobo, svojo mladost, dobo svoje zrelosti, čas svojega pešanja in končno dobo onemoglosti, ki se prej ali slej konča s smrtjo. Ako listamo po zgodovini, srečujemo nešteto takih primerov. In kar je veljalo življenjskih zakonov v preteklosti, jih velja v sedanosti in jih bo veljalo v bodočnosti. Človekova zakonodaja se spreminja, življenjski zakoni v naravi pa so stalni. Naj pride na površje ta ali oni, jim je vsakdo enako neizbežno podvržen. To je res slepa in železna pravica, ki ni odvisna od volje posameznika.

Kam sedai?

Ob takih mislih je v sedanjem položaju čisto naravno, če se človek vpraša: Kaj bo z nami? Kam naj se obrnemo v stiski, zmedah in trenjih sedanjih dni?

V odgovor lahko z veseljem in ponosom ugotovimo, da spadamo med mlade narode, med tiste, ki pred njimi še leži bodočnost, ako se je izkažejo vredne. Prav na tem pogoju je poudarek. Življenje nikomur ničesar ne daruje. Vse, kar dobi, si mora prislužiti, za vse se mora izkazati vrednega.

Delitev sveta v sedanjem trenju je jasna. Tisti, ki so se preživeli, bodo morali polagoma odstopati, tisti, ki mislijo, da velja življenjska pravica samo zanje, bodo morali svoje gledanje na življenje in svet v bistvu spremeniti in svoj pohlep omejiti, tisti pa, ki so bili zaradi svoje življenjske mladosti pahnjeni v ozadje, bodo neizogibno stopili v ospredje in stopili na površje.

Kdaj bo ta cilj dosežen in kako, to je danes nemogoče povedati. Že sama ugotovitev tega velikega cilja pa tudi nam pokaže pot in nam nedvoumno pove, kam spadamo. Gorje nam, ako bi ta klic narave preslišali ali ga iz bojazljivosti ne bi hoteli razumeti.

Mir

V takih mislih in s to zavestjo poslušamo letos božične zvonove in klic po miru na zemlji. Ker si miru želimo, ker znamo ceniti njegovo vrednost, moramo biti pripravljeni tudi na žrtve, s katerimi si bomo ustvarili tak mir, ki bo za nas res pomenil življenje. Samo tak mir namreč, ki pomeni življenje, je vreden človeških naporov, mir pa, ki bi nas pahnil v smrt, moramo odklanjati.

Časi so težki in mrki, zato beseda ne teče tako jasno in gladko kakor v sončnih in vedrih dneh. Kljub temu upamo, da smo dovolj razločno in tudi preprostu čitatelju razumljivo očrtali sedanji položaj. Želimo samo, da bi vsi, ki so vam namenjene te besede v sedanjih dneh temeljito in vsestransko razmišljali o njih. Ako boste z njih pomočjo našli pravo pot iz močvirja kričavih laži, ki jih vsak dan bruha v svet raz-

ne propagande, so naša razmišljanja dosegla svoj namen.

Upamo, da bo slovenski kmet dovolj zrel in bo kos velikim nalogam, ki ga v bližnji bodočnosti še morda in skoraj gotovo čakajo. Od te zrelosti in samozvesti, ki pomeni samozavest vsega naroda, bo v veliki meri odvisno, kako nam bodo čez leto ali čez nekaj let zvonili božični zvonovi. Ali nam bodo oznanjali mir na svobodnih tleh, mir srečnega življenja, ali pa mir ponižanih in razžaljenih, ki pelje naravnost v smrt.

Slovenski kmet, prepričani smo, da boš kljub zmedam in viharjem sedanjih dni slišal in razumel klic zemlje in krvi, ki polje v tebi. Vedi namreč, da je ta klic v tebi božji glas, ki te vodi v svobodo, v tisti lepi vzvišeni božični mir, kjer je pastir enak ve-

ljaku, v mir, ki ne pozna razlike med močnim in slabotnim, v mir, v katerem se uveljavlja načelo, da je dolžan tisti, ki mu je narava dala več moči in sposobnosti, s tem presežkom pomagati onemu, ki je dobil premalo.

To je namreč bistvo vse pravičnosti na svetu, to je jedro vsega onega, čemur pravimo z učeno besedo socialno vprašanje, to pa je tudi tajna glasu, ki nam na sveto noč oznanja mir.

Ta mir hočemo, samo tak mir pozdravljamo. In če se bo treba žrtvovati za njega dosego, smo in bomo pripravljeni, ker se zavedamo svojega poslanstva na svetu.

× Naše čitatelje opozarjamo na današnji oglas tovarne s čevlji »Peko«.

Doma in drugod

Nj. Vel. Kraljica Marija

je odpotovala začetkom preteklega tedna v Švico, kjer je bila svojčas po nasvetu zdravnika operirana.

Dr. Maček o Slovanstvu in Jugoslovanstvu

Po končanem zasedanju sabora srbske pravoslavne cerkve je povabil patriarh dr. Gavriilo Dožić na skupno kosilo tudi člane kr. vlade. Pri kosilu je bilo izrečenih več zdravic in dr. Vladimir Maček je odgovoril na zdravico niškega škofa dr. Jovana sledeče pomembne besede:

»Predgovornik je omenil našega velikega vladiko škofa Strossmayerja, ki je bil eden največjih Slovanov, kar jih je kdaj živel. Mi Slovani smo danes žal razcepljeni. Zdi se, kakor da smo neke vrste narod ne druge ali tretje, temveč desete vrste, toda jaz sem prepričan, da je to samo zato, ker smo še mlad narod. Bodočnost pa pripada mladosti. Mi vemo, da imamo Slovani velike prednosti, ki jih drugi narodi nimajo. Veliki ruski pisatelj Dostojevski je rekel nekoč: Vi Evropeji se od nas razlikujete po znanju. Toda mi imamo nekaj več kakor znanje. Mi Slovani imamo intuicijo. Vaše znanje si bomo lahko pridobili. Toda naša od Boga nam dana intuicija nam bo ostala. In ta intuicija je vodila našega velikega škofa Strossmayerja, katerega so polnih 20 let mnogi in mnogi ponarejali, ko je uvidel, da obstoji bodočnost Hrvatov, Srbov in Slovencev samo v edinstvu in v skupni zajednici. Mi Hrvatje smo dvajset let vodili borbo. Toda bodite prepričani, da je nismo vodili niti proti Srbom, niti proti Slovincem. Vodili smo borbo za priznanje naše narodne individualnosti in ko se nam je to posrečilo, sedaj ni več borb. Sedaj lahko s polno paro vozimo v slovanstvo in jugoslovanstvo.«

Prisilna bivališča

»Službene novine« so objavile uredbo ministrskega sveta o izpremembi in izpopolnitvi zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi. Uredba se glasi:

Čl. 1. V čl. 12. zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi se ukinjata odst. 4. in 5.
Čl. 2. Po čl. 12. se doda nov člen 12a., ki se glasi:

Upravne politične oblasti I. stopnje lahko pošljejo na bivanje v kak drug kraj osebe, ki motijo red in mir.

Proti odlokom upravne politične oblasti I. stopnje je dopuščena pritožba na upravno oblast II. stopnje v roku 8 dni.

Minister za notranje zadeve lahko kot nadzorovalna oblast razveljavi vsak odlok o pošiljanju na bivanje v kak drug kraj.

Upravna oblast I. stopnje v kraju, kamor bo haka oseba poslana, določi isti stanovanje pod nadzorstvom oblasti.

Čl. 3. Minister za notranje zadeve se pooblašča, da izda pravilnik o bivanju teh oseb.

Čl. 4. Ta uredba stopi v veljavo z objavo v »Službenih novinah«.

Kršćanski socialisti iz JRŽ

Nekateri pristaši krščanskih socialistov so izdali letak, v katerem priporočajo ustanovitev nove stranke, ki ne bo poznala svetovnonazorskih razlik. »Slovenec«, ki je glavno glasilo JRŽ za Slovenijo, se silno hujuje na ta letak, ki ga pripisuje naravnost Jugoslovanski strokovni zvezi, ki da je s tem postala politična stranka in izdala program in načela dr. Janeza Evang. Kreka, ustanovitelja Jugoslovanske strokovne zveze in da zaradi tega nima več pravice obstanka.

Koristen spomin

Ban dr. Ivan Subašić je izdal odlok, po katerem se bo razdelilo brezplačno 30.000 sadik iz vzornega posestva v Modriču med priključene bosanske srece Derventa, Gradačac, Brčko, Fojnica in Travnik. Ta sadna drevesa se bodo sadila v spomin na ustanovitev banovine Hrvatske ob priliki krajevnih svečanosti ob javnih cestah, drevoredih, po šolskih vrtovih in občinskih pašnikih.

Nov pomožni škof v zagrebški nadškofiji

Sv. stolica je imenovala profesorja zagrebške univerze dr. Josipa Laha za pomožnega škofa v zagrebški nadškofiji.

Novi pomožni škof dr. Lah je bil rojen leta 1899. v Varaždinu, kjer je tudi končal gimnazijo. Bogoslovje je študiral v Zagrebu, kjer je postal doktor, pozneje pa je študiral v rimskem Gregorianu. Zadnjih osem let je predaval na bogoslovni fakulteti v Zagrebu. Dr. Lah je šolski tovariš nadškofa dr. Stepinca ter je bil dolgo časa tajnik svečeniškega doma in blagajnik društva Sv. Jeronima.

Seja Jugoslov. nac. stranke

V nedeljo 10. decembra se je vršila v Ljubljani seja delegatov Jugosl. nac. stranke za ljubljansko okrožje, ki ji je predsedoval tov. dr. Janjo Rajer. Po poročilih delegatov iz posameznih srezov sta odgovarjala na stavljen vprašanja ministra v p. Ivan Pucelj in dr. Albert Kramer ter prikazala zunanji in notranji položaj naše države ter stališče naše stranke do vseh perečih vprašanj. Politika vodstva stranke je bila soglasno odobrena.

Narodna radikalna stranka

Vodstvo Narodne radikalne stranke je pričelo živahno delo na reorganizaciji in poživljenju strankinih edinic. Na poslednji seji vodstva sta

bila izvoljena za podpredsednika gg. Miša Trifunović in bivši zunanji minister dr. Momčilo Ninčić. Po okrajih srbskih zemlja se ustanavljajo novi sreski odbori Narodne radikalne stranke, razbite skupine se združujejo v enotne organizacije in povsod se postavljajo zahteve, da se naj preneha s cepljenjem stranke. Nove in združene sreske organizacije priznavajo samo g. Aco Stanojevića za svojega šefa.

Dr. Lazar Marković

minister pravde in do nedavna eden glavnih predstavnikov staroradikalnega odbora, je sklical za preteklo nedeljo v Beograd vse člane širšega glavnega odbora na sejo. Večina delegatov je udeležbo odklonila in svetovala g. dr. Markoviću, da naj bi sejo preklical. Glavni odbor Narodne radikalne stranke je izjavil, da dr. Marković ni bil upravičen sklicati tako sejo.

Volilni zakon

Predlog volilnega zakona se nahaja še vedno v odboru ministrov, ki je imel že več sestankov in urejeval besedilo volilnega zakona po načelih, kakor jih je odobril ministrski svet in ki smo jih objavili že v zadnji številki našega lista.

Med tem časom se je vršila seja ministrskega sveta, ki je pretresala poleg volilnega zakona tudi druge politične zakone.

Nove pravice hrvatskega bana

Te dni je bila podpisana prva pomilostitev na predlog hrvatskega bana. Ta pomilostitev je zato zelo važno politično dejanje, ker je z njo potrjena pravica hrvatskega bana, da lahko predlaga pomilostitve, pa čeprav to ni izrecno rečeno v sporazumu od 26. avgusta, niti v uredbi o prenosu kompetenc ministrstva pravde na bansko oblast v Zagrebu.

Občni zbor Glavne zadružne zveze

V petek 15. t. m. se je vršil v Beogradu občni zbor Glavne zadružne zveze v Jugoslaviji. Poleg poslovnega poročila in sprejetja proračuna in izvolitve ene tretjine članov glavnega odbora, ki se letno obnavlja, sta bili sprejeti tudi dve resoluciji, od katerih prva ugotavlja, da so zadružne organizacije nezadovoljne z dosedanjimi niskimi cenami živine in živinskih proizvodov kakor tudi z ustanavljanjem raznih fondov v državnih ustanovah, ki se ne uporabljajo po svojem namenu in za ustvarjanje novih tržišč, temveč za namene, ki nimajo ničesar skupnega z živinorejo. Resolucija zahteva reorganizacijo dosedanjega sistema izvoza živine, in sicer na zadružni podlagi. Poslovanje zavoda za zunanjo trgovino naj bi ostalo v mejah pravilnika o kontroli nad izvozom živine. Druga resolucija zahteva, naj se kmetom zagotovi primeren vpliv na izvoz. Odkupi od strani Prizada naj se izvajajo v soglasju z zadružnimi organizacijami, ki jim je treba dati potrebne kredite.

Ustanovitev Glavne hrvatske zadružne zveze

V vrstah hrvatskega zadružništva proučujejo načrt o osnovanju glavne hrvatske zadružne zveze in hrvatske zadružne banke. Politično vodstvo HSS je že načelno pristalo na ta načrt, ker zastopa stališče popolne svobode zadružnih organizacij, ki je sploh pogoj za vsakršno zadružno delo. V glavni hrvatski zadružni zvezi bi se združile že obstoječe hrvatske zadružne zveze. Nekaj časa je vladalo v enem delu HSS mnenje, da naj prevzame vlogo glavne hrvatske zadružne zveze »Gospodarska sloga«. Po tem načrtu naj bi vse druge zadružne zveze z ozemlja banovine Hrvatske likvidirale, njihove članice pa pristopile k »Gospodarski slogi«. To fašistično gledanje pa se je sedaj umaknilo pravilnejši rešitvi tega vprašanja, ki obstoja iz združitve vseh hrvatskih zadružnih zvez.

Od samega hrvatovanja se nima nič

tako piše »Hrvatski dnevnik« ob priliki vedno večje draginje in rastočih cen ter vedno težavnejšega položaja delovnih slojev. »Popolnoma točno je,« pravi list, »da tega ni kriva banovina Hrvatska. Ako že v današnjih prilikah ne moremo izboljšati socialnega položaja našega človeka, moramo skrbeti za to, da se vsaj ne poslabša. Od zdravice in praznega hrvatovanja nimamo nič. Treba je pokazati z delom solidarnost z narodom in z njegovo usodo. Tako smo pisali vsa leta tudi mi in rekli, da od praznih fraz narod ne more živeti in da mora zdravice in razne pojedine drago plačati, čeprav nima niti za sol. Toda naša beseda se ni slišala, danes jo pa razmere narekujejo.

Želje Jugorasa

Jugorasa borba nima uspehov, tako tudi glasilo Jugosll. radniškega saveza (Zveza združenih delavcev župnika Križmana). List pravi, da je Jugoras poslal v važnih socialnih vprašanjih nešteto spomenic, prošelj in pritožb na vse mogoče ustanove od občinskih odborov pa do senata. Toda vse njegovo pisanje je bilo kakor bob ob steno. Krivda za tako stanje pa leži v tem, ker Jugoras nima nikjer »vojnih zastopnikov. Zato prosi, da bi se vsaj pet njegovih zastopnikov imenovalo v senat.

■ Ameriški predsednik Roosevelt je prepovedal izvažati v Sovjetsko Rusijo orožje in ves material, ki je bistvene važnosti za gradnjo letal. Ta prepoveda sicer nima zakonite podlage, toda Rooseveltov poziv se sklicuje na moralno plat amer. tovarnarjev. Doslej smo videli, da je bilo zlato še vselej močnejše od morale pri vseh fabrikantih, pa tudi pri ameriškanskih.

Opozarjamo

na naš posebni cenejši oddelek

s posebnim vhom

v Wolfovi ulici

Nad 100 let stara
manufaktura

Ugodno prodajamo dobro
blago in ostankel

J. C. Mayer,

Ljubljana

Kaj se godi po svetu

Finska

O bojih na Finskem prihajajo poročila, ki so si med seboj v bistvenem nasprotju.

Finci trdijo, da so prekorali mejo in vdrla na rusko ozemlje ter da prodirajo proti železniški progi Leningrad—Murmansk. Ta progla je važna za oskrbovanje ruskih čet na Finskem. Po teh poročilih so Rusi izgubili 25.000 ljudi in 117 tankov v teh bojih, Finci pa 1200 ljudi.

Ruska poročila trdijo nasprotno. Oddelek ruske vojske, ki prodira v smeri iz Uhte, je doslej prodr 105 km daleč na finsko ozemlje. Tako je tu v glavnem Finska presekana na dva dela in je verjetno, da ruske čete v kratkem dosežejo Botnijski zaliv blizu pristanišča Oulu. S tem bi bili Švedska in Norveška popolnoma odrezani od južnega dela Finske in tu ne bi mogli zalagati Fincev niti s hrano niti z orožjem in municijo.

Pri tem Rusi priznavajo, da se njih čete bore v izredno težkih podnebnih in vremenskih razmerah. Posebno naglašajo, da so Finci na gosto pripravili zasede, jame, barikade in številne druge ovire, ki se mora zdaj z njimi boriti ruska vojska.

Angleži menijo, da so Rusi pri spopadu s Finsko zagrešili veliko napako s tem, ker so podcenjevali nasprotnika. Sedaj so to napako

spoznali in jo skušajo popraviti. Zato zbirajo čete in bodo verjetno skušali izsiliti odločitev še pred nastopom baltske zime. Po angleškem mnenju tudi Nemčija ne želi, da bi se rusko-finska vojna predolgo zavlekla.

Okrog Društva narodov

Za sedanje zasedanje Društva narodov je spretna propaganda vzbudila po vsem svetu veliko zanimanje. Na dnevnem redu je bila pritožba Finske proti ruskemu napadu in klic, da naj Društvo narodov vsaj moralno podpre Finsko.

Na eni zadnjih sej, ki se jih pa Rusija ni udeleževala, je bila Rusija označena kot napadalka in nato izključena iz Društva narodov. Nekatere vesti poročajo, da je bila izključitev potrjena oziroma sprejeta soglasno, druge omenjajo, da so se zastopniki nekaterih držav vzdržali glasovanja. Glasovale niso Šveica, Norveška, Švedska, Danska, Litva, Estonska, Kitajska in Bolgarija.

Kaj pravi Rusija?

Kaj bo storila Rusija v odgovor na ta korak Društva narodov, je za zdaj še odprto vprašanje. Ruski tisk pri tej priliki poudarja, da je Društvo narodov podleglo vplivu Anglije in Francije. torej pritisku kapitalizma v zapadnih velesilah.

V zvezi s tem menijo ruski listi, da hočeta Anglija in Francija na vsak način tudi male

države potegniti v vojni metež. Zato izvajata proti njim tako močan političen in gospodarski pritisk. To morata občutiti zlasti Belgija in Nizozemska.

Finska obrambna moč

Finska ima sedaj pod orožjem okrog 400.000 mož. Armada je dobro oblečena in oborožena z najmodernejšim orožjem. Ima sorazmerno veliko dobrih topov švedskega izvora ter okrog 200 letal. Na morju ima Finska dve križarki, nekaj torpednih rušilcev in 8 podmornic. Tej vojski stoji nasproti ogromna moč 180 milijonske Sovjetske Rusije, ki je zbrala na finski meji okrog 800.000 mož, več sto tankov in 500 letal. Junaški finski narod se sicer upira, toda umikati se mora kilometer za kilometer.

Italijanska politika

V soboto je na seji fašistične in korporacijske zbornice v Rimu obširno poročal o italijanski politiki zunanji minister grof Ciano. Očrtal je položaj pred izbruhom sedanje vojne, italijanski nastop v Španiji in sodelovanje z Nemčijo.

V zvezi s tem je podčrtal zlasti protikomunistično smer italijanske zunanje politike. Govoril je tudi o konferenci v Monakovem, ki je po njegovem imela namen ustvariti podlago razdobju popuščanja v mednarodni napetosti.

O zasedbi Albanije je dejal, da je bila izključno italijanski korak, ki so ga edino narekovali nagibi italijanskih interesov in položaj, ki je bil tedaj nastal v Albaniji. S položajem na Češkoslovaškem ta zasedla po izjavi italijanskega zunanjega ministra ni imela nobene zveze.

O zavezniški pogodbi med Italijo in Nemčijo, ki je bila letos 22. maja podpisana v Berlinu, je dejal grof Ciano, da je imela namen poudariti skupne želje Italije in Nemčije, da se upreča obkoljevanju in vsakemu napadu.

Nato je govoril o vzrokih, ki so sprožili poljsko-nemško vojno, in o italijanskih prizadevanjih za mir.

O nemško-sovjetskem paktu je dejal, da je bil to dogodek izjemnega značaja. Ker je Rusija odstranila vso staro gardo Leninovih ministrov, se je italijanska vlada odločila, da ne bo dala nobene vojaške pobude. Stališče nevojskovanja, ki ga je Italija zavzela letos 1. septembra in je doslej ostalo nespremenjeno, je zvesto pogodbi in obveznostim, ki obstoje med Italijo in Nemčijo.

V nasprotju z drugačnimi vestmi, ki so krožile po svetovnem časopisju, je grof Ciano izjavil, da Nemčija o priliki njegovega zadnjega obiska v Berlinu ni ničesar zahtevala od Italije. Odnosaji med obema državama slone še nadalje na zavezniški pogodbi. Fašistična vlada doslej še ni podvzela nobene pobude za sklenitev miru in jo za zdaj še tudi ne misli dati.

Glede Balkana je grof Ciano izjavil, kako goji Italija prav posebno željo, da v Podonavju in balkanski Evropi ohrani red in mir. Italija ne veruje, da bi kakršenkoli blok mogel biti koristen državam, ki bi stopile v ta blok, kakor tudi, da bi ta blok mogel služiti vzpostavitvi miru.

O jugoslovansko-italijanskih odnosajih je izrazil grof Ciano mnenje, da nenapadalni in prijateljski pakt med obema državama izključuje vsako morebitno vojno med njima in nudi jamstvo za iskren trajen in ustvarjalen mir.

Končno je zunanji minister naglasil, da je Italija pripravljena, če bo to potrebno, oziroma mogoče, še enkrat poskusiti s pomiritvijo sveta. Hkratu je odločena braniti svoje koristi glede prometa na suhem, letalskega in pomorskega prometa, kakor tudi svoj ugled in svojo bodočnost kot velika država.

Vojna na zapadu

se še vedno ni razvila in so obojestranska poročila domala čisto enaka. Nemško in francosko vojno poročilo vesta samo povedati, da ni bilo na fronti omembe vrednih dogodkov.

Po izključitvi Rusije

Angleški tisk vedno bolj odločno odobrava izključitev Rusije iz Društva narodov. Nekateri listi zatrjujejo, da Društvo narodov ne bi več moglo dalje obstojati, ako bi bila v njem še ostala Rusija.

Nemški krogi ugotavljajo, da pomeni zadnje zasedanje v Ženevi velik neuspeh za Anglijo in Francijo. Obe sili sta prišli v Ženevo, da bi izkoristili finsko-ruski spor ter okrepili nevtralne države v fronti proti Nemčiji. Anglija je že v začetku vojne skušala prekiniti odnose z Moskvjo. Sedaj je z glasovanjem v Ženevi dosegla izključitev Sovjetske Rusije. Finski s tem ni bila dana nobena praktična pomoč, ženevska liga pa se je pri tem nečastno pokazala kot čisto trgovsko podjetje Francije in Anglije.

Ruska uradna poročila ob tej priliki naglašajo, da se nastop Rusije nikakor ne more smatrati za napad na Finsko, ampak le za izvajanje miroljubne in prijateljske politike napram tej državi. Zaradi tega Sovjetska unija sklepa Društva narodov nikakor ne smatra kot ukrep v prid finskiemu narodu, ampak samo kot podporo Mannerheimovi vojaški politiki. Rusija tudi smatra, da je poslej odvezana gotovih dogovorov in ima torej proste roke.

Bitka v zraku

Nad Helgolandom in okoliškimi nemškimi otoki se je vnela pretekli četrtek huda bitka v zraku med angleškimi in nemškimi letali. Nemška letala so varovala eskadro nemških vojnih ladij, ki je plula proti jugu. Britanska letalska eskadra, sestojeca iz dvajsetih bombnikov, se je spustila v boj z nemškimi letali. Borba je trajala dolgo in se je razvijala v veliki razdalji v smeri od severa proti jugu prav do nemške obale.

V teh bojih je bilo sestreljenih pet nemških letal najnovejšega tipa »Messerschmitt«, Angleži pa so po lastnih poročilih izgubili tri letala. Štiri nemška letala so bila zbita takoj v začetku borbe. Nekaj časa so gorela v zraku, da so plameni gorečih letal bili podobni ogromnim bakljam. Nemci so streljali na angleška letala z obale, z ladij in z letal. Med moštvom angleške eskadre so bili trije kanadski, dva južnoafriška, štirje novozelandski in en avstralski pilot.

Koliko je bilo v teh bojih človeških žrtev in da-li je bilo poškodovana tudi kaka nemška vojna ladja, tega poročila ne omenjajo.

Velika pomorska bitka

Prejšnjo sredo se je v južnem Atlantskem oceanu vnela huda pomorska bitka med veliko nemško bojno ladjo »Admiral Graf von Spee« ter malimi angleškimi križarkami »Exeter«, »Ajax« in »Achilles«. Bitka je trajala polnih 17 ur in so medtem ladjice, ki so se obstreljevale, prevozile okoli 400 milj (700 kilometrov). Bitka se je vršila ob izlivu reke La Plata v morje in je bila zelo srdita.

Nemška ladja »Admiral Graf von Spee« je bila precej poškodovana in se je umaknila v urugvajsko luko Montevideo. Hudo poškodovana je tudi angleška križarka »Exeter«, ki je bila

skraja sama in najbolj izpostavljena ognju nemških topov.

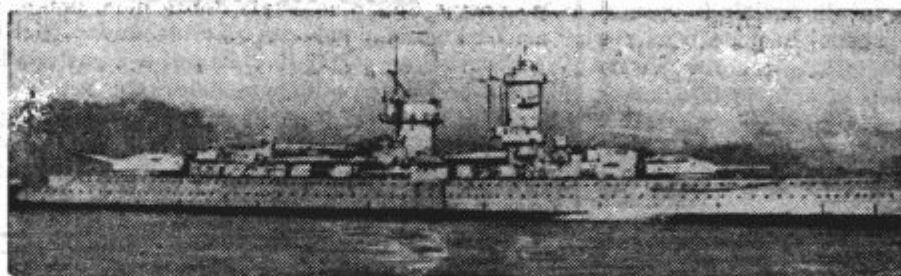
Na nemški strani je 36 mrtvih in 60 ranjenih, Angleži končnega števila izgub še niso objavili, vendar utegne biti zelo veliko.

Bitke se je na nemški strani udeležilo 965 mornarjev, na angleški pa 1750. Ker je bila nemška ladja oborožena s topovi, ki neso v daljavo 28 km, angleške pa le s takimi, ki neso samo 20 km daleč, je bila seveda nemška bojna ladja v dokaj ugodnejšem položaju kakor angleške ladje.

Dražba kožuhovine v Ljubljani

Kakor vsako leto, bo 22. jan. 1940., t. j. prvi ponedeljek po sv. Neži, v prostorih Ljubljanskega velesejma dražba kožuhovine vseh vrst divjadi. Naša država je uspela v svojih prizadevanjih, da se vzdrži posega v boj in da ohrani svojo

nevtralnost. Blagodejen vpliv naše nevtralnosti se opaža tudi na gospodarskem polju. Po naših pridelkih ne povprašujejo samo vojskujoče se države, ampak tudi druge nevtralne, ker si ne morejo več zasigurati dovozov iz prekomorskih držav. To velja tudi za kožuhovino, ki so jo prekomorske države v ogromnih količinah dobavljale Nemčiji, Italiji, Angliji, Franciji, Švici, Belgiji, Holandiji, Danski in Norveški. To daje upanje, da bo letos možno plemeniti lovski pridelek primerno vnovčiti. Treba je izkoristiti ugodni položaj, dokler ne bodo organizirani dovozi iz prekomorskih dežel, kajti potem nam bodo zopet uspešno konkurirale prekomorske države, proti katerim imamo edino orožje v kliringih, ki so se sedaj dobro izkazali, ker usmerjajo trgovino evropskih držav v veliki meri na našo državo. Kdor ima kožuhovino, naj jo pošlje v komisijo lovsko-prodajni organizaciji »Divja koža«, Ljubljana — Velesejem. Seveda pa mora biti blago res prvovrstno, ker slabo pripravljene kože samo kvarijo ceno tudi dobri kožuhovini.

Nemška križarka »Admiral Graf von Spee«, ki je bila v boju z angleškimi ladjami poškodovana, je odplula iz urugvajskega pristanišča Montevideo. Na morju so jo nato Nemci potopili.

Vojna brez ljudi

Električno oko Strojnica kot robot

V sedanjih vojni se utegne zgoditi, da bo postalo stvarnost marsikaj, kar je bilo pred nedavnimi dnevi še plod bujne domišljije.

Ko so Francozi v tej vojni prvič prodrli v Varntski gozd, so opazili strojnico, o kateri so mislili, da so jo Nemci kar tako pustili tam. V trenutku pa, ko so se francoski vojaki približali, se je strojnica sprožila in začela streljati in čistiti ozemlje pred seboj. Posebno »električno oko« je opazilo sovražnika in sprožilo mehanizem v orožju.

Uradno doslej ta vest še ni potrjena in zato tudi ni mogoče reči, ali izvira govorica iz resnične dogodke, ali je le plod prerazgrete domišljije. Res pa je, da kaj takega dandanes ni mogoče. Saj elektrotehnika že pozna »električno oko«, ki varuje pred vlomilci velike draguljarke obrate, blagajne, banke in trgovine. Pred predmet, ki ga hočemo na ta način zavarovati, namestimo oviro nevidnih žarkov s pomočjo malega reflektorja, ki je po žici zvezan z magnetno-električnim vzvodom. Kakor hitro sumljiva senca prekine oviro nevidnih žarkov, vzvod avtomatično deluje in spusti na neoprezno roko strašno mrežo, ki ne izpusti več svojega plena.

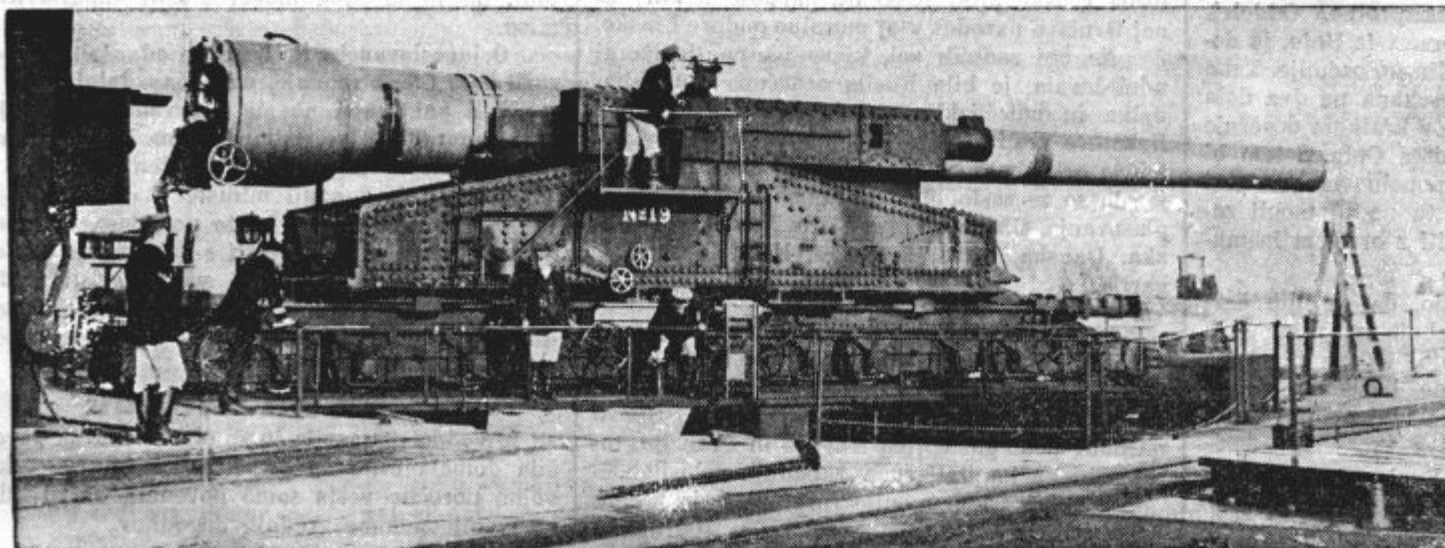
»Električno oko« je veliko občutljivejše kakor človeško, ker vidi tudi to, česar človeško ne opazi. Zato ga je mogoče s pridom uporabljati v vojne namene. Zlasti priprava, imenovana »petoskop«, ki ima več takih električnih oči, omogoča tudi zavarovanje oddaljenih predmetov, zlasti predmetov, ki se gibljejo. Tak petoskop, ki je skrit na primernem kraju, opravlja lahko nadzorno službo nad kako potjo v razdalji do sto metrov pred seboj.

Ako bi bila ta priprava spojena s strojnico (mitraljezom), bi strojnica začela streljati, kakor hitro bi se v omenjeni razdalji pojavil na potu človek ali vozilo. Pa ne samo to! Strojnica bi streljala celo za umikajočim se vozom in za bežečim človekom.

Robot v boju z letali

Kakor strojnica, postane tudi top lahko tak nevaren robot. Nastaja še vprašanje, ali bi tak topovski robot lahko preganjal in sestreljeval letala. Ali bi utegnil zagotoviti popolno in vsestransko obrambo proti napadom iz zraka, ki je doslej vojskujoče se države niso mogle doseči?

Po dosedanjih izsledkih bi bile oči takega petoskopa za borbo z letali prekratkovidne. Zadnje čase pa vendar poročajo, da je te dni neka

Angleži so skrbno zavarovali svojo obalo. Trgovina in prekomorski promet sta zanje življenjskega pomena. Anglija sama je prav za prav precej majhna in velja le kot srce velikega svetovnega imperija. Skozi to srce pa se pretaka denar vseh pet zemeljskih celin. Zato razumljivo, da Angleži skrbno varujejo to srce. Na sliki vidimo enega izmed velikanskih topov, s katerimi skušajo Angleži svojo ožjo domovino zavarovati pred tujimi napadi.

francoska tovarna izvršila uspešne poskuse z robotom, ki je bil določen za uničevanje ledenih gora, ki se lomijo s severnega tečaja in ogrožajo morska pota.

Znana je nevarnost takih ledenih gora, ki prihajajo z Grenlandije in križajo prekomorskim ladjam pot blizu Nove zemlje, kjer vlada skoraj neprestano megla. Aparat z električnim očesom, ki je zlasti občutljivo za »ledene žarke«, kakršni prihajajo z ledenih gora, so že v teh krajih preizkusili. Podoba pa je, da njegovo delovno območje sega le v daljo 1500 metrov, kar je premalo za velik prekomornik.

Ta aparat ima dve votli zrcali, pritrjeni na sprednji konec ladje. Prvo zrcalo oddaja kratke valove kakor pri radiu. Ti nalete na oviro in se odbijejo od nje, tedaj pa jih ujame drugo zrcalo.

Ti zrcali se venomer gibljeta in sučeta na desno in levo. Kakor hitro opazita nevarnost, se ustavita. Tedaj se že zasliši signal, ki opozarja na nevarnost. Navaden čoln opazi to zrcalo tri kilometre daleč, srednja ladja šest, veliko ladjo pa celo že deset kilometrov daleč.

Ako se bodo ta zrcala izpopolnila, kar je verjetno in tudi mogoče, ako bodo usmerjena kaj lahko mislimo, kakšnega sovražnika bi imela proti nebu in spojena s strojnimi in topovi, si letala v novem robotu. Kakor hitro bi se sovražno letalo pojavilo v njegovem območju, bi ga robot obsul z uničujočim ognjem. Avtomatičen strelec bi streljal in sproti popravljal morebitne napake. Skraja bi se morda dogajalo, da bi ta robot streljal v ptice in oblake, ki bi zašli v njegovo delovno območje, tehnika pa bo prej ali slej brez dvoma premagala in odstranila tudi to pomanjkljivost.

Daljinovidna torpedovka

Iz Amerike prihajajo poročila, da so tamkajšnji inženjerji izumili »daljinovidno torpedovko«.

Ta torpedovka, ki jo je pokazal amerškemu vojnemu ministratvu ravnatelj Zavoda za televizijo, je podobna letalu, ki ima »električne oči«, narejene iz objektivov za televizijo, in električne »uho«, ki lahko brezžičnim putem sprejemajo ukaze.

Za upravljanje te torpedovke ni treba človeka. Dvigne se v zrak z lastnimi sredstvi in leti naravnost proti sovražniku.

Komandant lahko sedi za svojo mizo ali v kakem drugem letalu. Pred seboj ima platno, na katerem kakor v kinu gleda vso torpedovkino pot. S pomočjo gumbov, vzvodov in ročic lahko vodi torpedovko čisto po svoji volji, mu ukazuje smer, padanje ali dviganje, da izstrelji svoje bombe ali začne streljati s strojnimi ali se spusti v odkrito borbo s sovražnikom.

Ta izum ni nobena časopisna ameriška raca. To je uspeh vsega onega, kar je bilo doslej narejeno in doseženo na tem polju, v prvi vrsti glede na letalo brez pilota. Poskusi so se izredno ugodno obnesli.

Upravljanje letalo s pomočjo brezžične telefonije ni prav za prav nič več novega. Taka letala so zlasti v rabi pri velikih pomorskih silah. Ta letala so dosegla že tako dovršenost, da je neko tako letalo pri velikih angleških mornariških manevrih potopilo (seveda tedaj samo teoretično!) veliko 34.000 tonsko angleško bojno ladjo kljub vsej obrambi protiletalskega topništva.

Ostaja še vprašanje televizije (gledanja v daljavo). Podoba je, da so Američani tu dosegli pomemben napredek. Ako bo rešeno še to zadnje vprašanje — kar ni nemogoče — je mogoče, da bo v bližnji bodočnosti zračna daljinovidna torpedovka postala resničnost, suha stvarnost, ki bo nekega dne začela brniti pod nebom kakor danes razna druga letala.

Kako blizu je tehnika temu cilju, dokazuje okolnost, da si tehnika v nekaterih državah na vso naglico skuša najti uspešnih obrambnih sredstev proti tej novi zračni pošasti. O neki jekleni zakonitosti v naravnem redu pa nam priča zlasti dosedanja skušnja, ki kaže, da se je doslej še za vsako — oziroma proti vsakemu napadalnemu in morilnemu orožju kmalu našlo primerno in uspešno obrambno sredstvo.

Tako se bo zgodilo verjetno tudi z »daljinovidno« zračno torpedovko.

Po teh izgledih bi se bodoča vojna vršila brez vojske. Ali bo to človeške žrtve zmanjšalo — ali morda celo povečalo?

Vsi vemo, da so stroji — in v vrsto strojev spada vse moderno orožje — silno dragi. Nešteto človeških rok mora sodelovati pri njih izdelavi. Kolikor pomembnejši in natančnejši je stroj, toliko dražji je, ker zahteva toliko več dela.

Ako to pomislimo, nam postane jasno, da bi ali bo vojna zahtevala silne človeške žrtve tudi v primeru, ko ne bi na fronti padel noben vojak. Udarjeni in prizadeti bi bili vojskujoči se narodi, ker bi morali svoje delo, oziroma sadove tega dela žrtvovati za razne bojne stroje, medtem ko bi sami polagoma za lakoto poginili ob njih.

Zalostne izgleda odpirajo človeštvu za bodočnost letošnji božični zvonovi. Komu naj ob vsem tem še velja poslanica o miru? Ali sploh sme in more človeštvo še upati v resničen mir?

Na to vprašanje bo odgovorila bodočnost. Kot nevtralcu lahko s ponosom naglašamo, da s svoje strani dan za dnem doprinašamo velikanške žrtve za mir. Hkratu pa kličemo svetovno vest, naj se vzdrami in končno človeštvo prisili, da bo s skupnimi napor razkužilo vsa tista strupena gnezda, odkoder se prožijo pobude za nasilne morije nedolžnih ljudskih množic vseh narodov.

Kmetska mladina

Središče

Pri nas društvo kmetskih fantov in deklet pripravlja predpustno igro in v ta namen dramatični odsek že pridno vadi pripravno tridejanko, ki bo gotovo vzbudila pri vseh gledalcih neprisiljeno in prijetno zabavo. Tudi na drugih poljih smo sedaj pričeli pridno delovati in bomo zlasti debatne večere upeljali v vseh dolgih zimskih večerih.

Sv. Bolfenk

Dramatični odsek Društva kmetskih fantov in deklet pripravlja ljudsko igro »Pri Hrastovih«, ki jo mislimo igrati v prihodnjih dneh, ko bo pač najbolj primeren čas. Prihodnje dni bomo sprejeli tudi svoj minimalni in maksimalni načrt.

Sv. Jurij ob Ščavnici

Po otvoritvi Kmetskega doma »Matija Gubec« nismo mnogo napravili radi tega, ker je večina članov odšla po sezonskem delu. Sedaj v zimski sezoni pa hočemo do popolnosti izkoristiti naš dom, da bo res postal znova prosvetno ognjišče. Sedaj pripravljamo komedijo: »Micki je treba moža«, ki jo bomo v kratkem priredili, da se naši ljudje tudi malo razvesele.

Očeslavci

Tu v skrajnem severnem kotu mladina z vso vnemo išče primerne kulture udejstvovanja, ki ji ga danes edino Društvo kmetskih fantov in deklet lahko nudi v takšni obliki, da bo od tega mladina res nekaj imela. Pripravljamo dramatično igro »Drzen plavač«, ki naj prinese v našo vas tudi smeh in razvedrilo, istočasno pa izobrazbo in prosveto.

Vrhnika

Na Vrhniki ima Društvo kmetskih fantov in deklet redno debatne večere in vežbe v govorjenju in predavanju. Debatni večeri so po trikrat na mesec in prinašajo članom res mnogo novega v izobrazbi in idejnem oziru. Pošiljamo vsem tovarišem širom domovine tovariške pozdrave in veliko uspehov v novem letu.

■ Boji na Finskem se vrše ob izredno hudem mrazu. Debela snežna plast pokriva zemljo in mraz se giblje od 20 do 30 stopinj pod ničlo. Finska vojna poročila trde, da so njihove čete uničile in ujele že 130 ruskih tankov.

Prizori s Finskega. (Levo): Finski vojakji kopljejo jarke. — (V sredi): Gozdnič v okolici Helsinkov, ki so ga razdejale ruske vžigalne granate. — (Desno): Zalostna usoda finskih otrok, ki so v Viborgu morali zapustiti dom in roditelje in v skupinah oditi v varnejše predele težko preizkušene domovine. Slika je posneta v Viborgu, odkoder so finske oblasti izpraznile vse civilno prebivalstvo. Otroci so seveda bili prvi na vrsti.

Vesele božične praznike

svojim zvestim naročnikom, inserentom in poslovnim prijateljem

želita

UREDNIŠTVO IN UPRAVA

Ivan Albrecht:

BOŽIČNA MOLITVA

KOMU OZNANJAŠ LETOS MIR,
BOŽIČNO DETE, DAJ, POVEJ,
KAKO SE BO KONČAL PREPIR
KRAJ VZHODNIH IN ZAPADNIH MEJ?

KAJ BOŠ PRINESLO, DETE, NAM,
KI KRVAVELI SMO ZA KRIŽ?
BO NAM OSTAL OHRANJEN HRAM,
NAŠ BORN DOM, NAŠ PARADIŽ?

OD SEVERA NA JUG IN VZHOD
IN NA ZAPAD BESNI VIHAR,
KOT DA ŽE SAM NEBEŠKI SVOD
RAZPALIL JE STRASTI VIHAR.

DAJ, DETE BLAGO, DA TA KRIK
GRE MIMO NAŠIH HIŠ IN VRAT,
DA BOŽIČ LETOS BO MEJNIK,
KAZOČ NAM V MIR ZELENIH TRAT,

DA BOMO ENO VSI LJUDJE
KI V SRCU NOSIMO BOGA
IN KI SINOV SI SMO ZEMLJE
IN Z NJO OTROCI SMO NEBA.

Božična slovenska vas

Tudi v najskromnejšem domu slovenski človek v miru praznuje Božič in se s toplimi občutki zbere v svoji družini. V teh dneh se sprostijo od vseh težav in vseh kvarnih misli in počiva z edino nado v srcu, da bo prihodnje leto, ki kmalu pride, prineslo več veseljih in toplih dni, več Božiča in veseljih ur v življenjski borbi. V teh dneh prenehajo tudi razgovori o gospodarskih vprašanjih, politična nasprotstva se za trenutek izbrisajo, kakor bi v vsem delovanju nastopilo neko premirje. Tako se dogaja že dolgo po slovenskih vaseh in potrebno je, da se človek vsaj en ali dva dni v letu sprostijo težav, da se spoštuje duša in telo. V naši vasi ni predpisanih počitnic in sprememb v dnevnem življenju, zato so vsi človeški občutki otopeli in utrujeni, kakor nalašč potrebujejo pravega in resničnega počitka, da se naberejo nove sile — v teh skromnih dneh za dolgo in težavno delo do prihodnjega Božiča.

Nekaj pa vendarle ni v redu med našim ljudstvom. Ni pravilno in se iz leta v leto maščuje na vseh kmetijskih grbah, vsa nepravilnost se iz leta v leto zvrta na uboga kmetijskega trpina, ker po vseh praznikih — kadar zmaga svetloba nad temo, naš kmetijski človek še vedno ostane v temi. eš vedno caplja za zastarelimi idejami, posluša zastarele čenče in nasvete, sovraži soseda in z vsem svojim nehanjem uničuje svoje lastno ognjišče.

Ali ni danes že skrajni čas, da se enkrat po prazničnih mislih in prazničnem razpoloženju spomnimo na vsa pretekla leta, če smo morda le nepravilno postopali, če smo morda po praznikih šli v napačno smer, ker se naše razmere niso popravile. Edino to sedaj ob teh praznikih pretuhtajmo, edino to vzemimo v pretres vsaj zadnji dan in napravimo temeljit obračun s preteklostjo. Po takšnem obračunu se bo odkrila pred nami velika rak rana, neko čudežno razodetje, da smo vse naše težave sami zakrivali, ker nikdar nismo služili koristim slovenske vasi, ampak tistim, ki so slovensko vas izkoriščali. Radi tega moramo takoj po praznikih pretresti

vsa vprašanja, ki tarejo slovensko vas, da ne bo šla zopet v zmotah v novo leto, ki nam je tako blizu. Po praznikih tudi pretresimo gospodarska vprašanja, pretuhtajmo vse tisto, kar se je na gospodarski plati dogajalo, pa bomo zopet prišli do zaključka, ki je do danes čisto megleno stal pred nami. Kolikokrat smo na primer gnojili z različnimi gnojili, pa nismo imeli uspehov, kolikokrat smo začeli delati ceste, ki se nikdar ni končala, kolikokrat posekali gozd in pozabili mladega nasaditi, kolikokrat smo plačali stroške za prazne tožbe, kolikokrat smo dali prispevke za reči, ki so šle v našo škodo, kolikokrat smo v vseh gospodarskih vprašanjih temeljito grešili, ker ni bilo pravih in resničnih narodnih svetovalcev, ker zlasti v zadnjem dvajset-

Rojstvo Pravičnega

Po ničemer človeški rod ne hrepeni bolj kakor hrepeni po pravičnosti.

V ničemer nima takega pomanjkanja.

Nič mu ni bolj mogoče kakor biti pravičen.

Toda, nikjer se njegova volja tako slabotno ne upira kakor pred krivičnostjo.

V krivici se porajamo, v krivici živimo, v krivici nehamo živeti.

Praznik Jezusa Kristusa so nežni trenutki, ko se vsaj v mislih predajamo temu, zaradi česar se je On rodil, radi česar je trpel in končno izmučen zapustil to, kar je od tega sveta. Toda, ali je človeštvo en sam dan bilo cel dan Njegov, ali je že bil kdo spočet, ki bi bil vreden praznovati uro, ko Mu je bila odgrnjena zavesa, ki zakriva svet?

O da, o vsem, kar nam je prinesel, je bilo veliko govoreno in mnogo zapisano. Črke, zapisane od apostolov, so lomile svetove v sovražne dele, ne da bi zato kjer koli ljudstvo zblížale z Bogom. Ti razdvojeni svetovi so spet v svojih notranjostih sklanjili kakor drevo, presekani od groma. V dnu njihovih razdorov pa povsod zija praznina, ki jo je bil ravno Kristus Jezus s svojo krvjo dopolnil. Ta praznina vpije po pravičnosti, po tem, kar človekovega duha loči od vseh drugih življenj na zemlji. Saj ga ne loči toliko zmožnost spoznavanja, kolikor ga loči zmožnost pripoznavanja sočloveka.

To kraljestvo, to so naše duše. V njih so postavljeni kelihi za ljubezen, posode za dobroto, v njih zgrajeni templji miru in prijateljstva. Če je tam sovražstvo, če je tam zloba, če nemirni pohlep truje odnose med ljudmi — ali naj kdo poreče, da služi Pravičnemu? Ne. Služba Pravičnemu zahteva od slehernika, da pripoznava božjo podobo vsakemu človeku, ki je z grdimi dejanji ni zbrisal z obraza svojega. Da spoštuje v sočloveku borca za resnico; da ga ne zaničuje, če v pošteni misli in ob poštenem delu gleda drugače na svet. Da ga zato ne sodi kakor zločinca in ne preganja, gazeč ukaz Pravičnega, ki velevala, da je maščevanje Njegovo.

Kaj vidimo v današnji sliki občestva človeškega, ki že toliko stoletij poklekava pred jalsicami novorojenega Boga? Namesto resnice laž, namesto pravice silo, namesto razuma govori orožje. Teptanje duše in telesa je opravilo v rokah vseh vrst oblastnikov; vrhovi, kamor segajo njih roke, so posuti s kostmi onih, čijih rojstvo smo prav tako pričakovali v pobožnem strahu, čijih življenje nam je bilo drago in njih smrt nam je pokazala minljivost vsega zemškega.

Slepota strasti zatira vse, kar je dobro.

letju ni bilo delavcev radi ljudstva, ampak samo radi udobja in lastnega kruha. Vršile so se tolikokrat mimo naroda borbe med ljudmi, ki so pozabili narod in se potegovali za razne stolčke, utemeljevali svoje pravice s papirnatimi diplomami, narod pa je ostal brez resničnih svetovalcev, brez delavcev, ki bi resnično bili sposobni narodu pomagati, ker pač vsa sila, ki jo zlasti naš kmetijski človek rabi, mora ležati v srcih in dušah, v ljubezni do kmetijskega človeka; vse delo mora ležati na ljudeh, ki res niso pozabili svojega kmetijskega porekla in imajo življenjsko nalogo — pomagati ljudstvu do boljšega življenja, ne pa se s papirnatimi diplomami boriti za svoje udobje.

Vse to moramo po praznikih obdelati, da bomo izluščili vse zgube, ki so zahtevale od naše vasi milijone, ker so bili vrženi v prazen nič. Naša dolžnost je, da si v bodočnosti ne bomo več dopustili nergati po našem najobčutljivejšem delu. »Kmetijski list« je že leto sem opozarjal in opominjal slovensko vas na okup, danes pa se naše besede uresničujejo. Zato se spočijmo v teh dneh Božiča, da bomo po praznikih pred novim letom storili svojo dolžnost.

Pravičnik Kristus ne sme motiti tega sveta predolgo s svojo navzočnostjo. Človek mu odredi kratke ure spominov, da ga more pozabiti in na njegovo mesto postaviti to, kar mu je bližje. Sveti večer.

Po mizah bogatinov bodo snopi bleščečih luči osvetljali težko obložene mize, ozarjali lepoto teles in oblačil. Imeli bodo godbe in dcro bodo jedli. Sveti večer pa še naslednji dnevi bodo pomenili višek uživanja.

Ne stopajmo v borne koče. Kdor je vaju dobremu, kdor ceni razkošje, ali se upravičeno ne počuti slabo, kadar ga oplazi beda le s pogledom svojim? Zgolj dejstvo, da obstoji, je zoprno opomin.

Tam je praznik Kristusovega rojstva, praznik praznote, pomanjkanja, ki je sredi zime najbolj slovesno, saj kar duši, obupa, ki s strašnim vprašanjem teži dušo, rojeno po podobi božji, a živečo izven nje.

Ljudje bodo vse storili, da bo praznik čim lepši. Obdarjali se bodo med seboj; pisali si bodo pisma in govorili lepe besede: celo za reveže bodo z visoko roko odrahtali kaj malo vrednega.

Toda kdo se bo zamislil v rojstvo Pravičnega in se že sedaj potresel s pepelom; kdo bo zagrabil krivično nagrabljeno premoženje, pa stopil med ponižne pastirje in jim zaklical: vračam vam, vaše je? Kdo se bo spomnil, da v družbi noben praznik ne pomeni nič, če ni pravičnosti nad vsem in vsemi? Kdo bo vzkliknil: Glej, Kristus, Tvoje praznike praznujejo na zunaj in jim dajejo čast; toda zato, da so čim dalj od Tebe. Delajo se, kakor da Ti služijo, toda mar izpolnjujejo eno samo Tvojo zapoved? Mar zidajo kraljestvo Tvoje, kraljestvo pravičnosti? Ali ne postavljajo vsepovsod spomenikov, ki so dokaz krivice, sovražstva, zlobe?

Ves svet se pogrinja s Tvojim pokrivalom, da bi ne bilo vidno, kaj je pod njim. Stoletja so prepojena s človekovim znojem, njegovo krvjo in trpljenjem. In ni ure, ki bi njegova duša neutешno ne iskala tega, kar si s križem prinesel na svet, kar si pod njegovo pezo prenašal in pri čemer Ti edini nisi omagal?

Po ničemer človek ne hrepeni bolj kakor hrepeni po pravičnosti. Kristus se je rodil, da bi jo dal in jo izkazal. Naj nam da, da bi vsaj sedaj, ko nedolžna kri, kri tistih bednih, spet pokriva površje zemlje — da bi vsaj sedaj rojstvo Pravičnega razsvetlilo krivičnike vseh narodov in držav in jim razodelo vso resnično skrivnost svojo, skrivnost, katere je duša žejna nad vse, skrivnost Pravičnosti!

NAROČAJTE »KMETSKI LIST«!

Plašč Jožefa Plahutnika

Tako pač — kakor je navada po lepi naši deželi, je tudi Jožef Plahutnik slavil petindvajsetletnico svojega uspešnega dela za ljudski blagor. Kako bi človek dejal, besede kar nočejo z jezika, zdi se mi pa, da Jožef Plahutnik ni zaslužil tiste hvale, ki so jo nekateri trosili okrog Lipovca pa tja doli do Tihega loga v občini Sv. Matjaža. Neverjetne stvari so raznašali okrog in povzdigovali Jožefa Plahutnika do nebeskih višav, kjer se vse spremeni v praznino, kakor so rekli Kolarjev stric, ko so predhodno prav globoko pogledali v steklenico. Bil je namreč domač praznik, ker so pri Korenovih mesarili največjo svinjo, ki jo je sploh kdaj premogel hlev. Kako bi vam to povedal, ker vem, da mi ne boste prizanašali, kaj bi to gobeždal, če se govori o resnih stvareh. To ni kar tako. Človek se boji, da ne lopne v prazen nič ali pa v kakšno stvar, ki povzroča neprijetne duhove. Res je pa vendarle, če mi tudi ne verjamete, da je Jožef Plahutnik obhajal petindvajsetletnico svoje službe za narod, za koristi ljudstva, mu lajšal težave in ga tolažil v žalostnih dneh kakor je vedel in znal. Če je pri tem padel v njegov žep debelejši del, kdo mu naj vendar za božjo voljo zameri. Zastonj vendar človek ne more delati, nimaš niti pravice zahtevati, da bi ravno Jožef Plahutnik moral vse delo za narod opraviti sam in celo brezplačno.

Leta so minula in pet in dvajset let niso mačji kremplji, ampak težko narodno delo, kjer človek mora iz številnih žepov prenašati v enega samega. Ni prav; vam povem, da ni prav, če tako mislite. Še enkrat vam povem, da Jožef Plahutnik ni bil tak. Rad je sicer gledal na evenk, še bolj je bil vesel, če je bil kakšen evenk v njegovem žepu, najbolj mehko pa je bilo v njegovem srcu, kadar je zdrknil kakšen stotak brez posebnih težav v žep. Mislim, da boste, g. Plahutnik, oprostili, vaš žep namreč mislim, ka-

kor se spodobi. Kdor dela, razumljivo samo ob sebi, naj dobi plačilo, naj dobi pošteno plačilo, saj takšna je pravica! Kdor pa ne dela in živi na tuj račun, ta pa tudi ne zasluži niti dnevne svetlobe. In kaj mislite, to je pa res krivica; to so zmožni samo pokvarjeni ljudje, ki ne vedo, kaj je pravica. Veste kaj so rekli za Jožefa Plahutnika, da niti konjske fige ne zasluži! To je pa že od sile, so dejali Urhov Ponkrac in Blažinov Tomaž. To je pa krivica, velika krivica. Gospod Plahutnik so pet in dvajset let delali in veliko zaslužili s samim življenjem, če tudi ničesar niso zaslužili, neko priznanje za vzorno življenje pa vendarle morajo imeti. Tega niti opisati ne morem, kako so Jožef Plahutnik vzorno živeli. Spoštovali so praznike, jedli kot se spodobi, ne preveč, ne premalo, spoštovali so postne dni in samo enkrat so se pregrešili in na veliki petek čisto po nerodnosti zamenjali kisló juho s kurjo bedrico. Mislim, da boste to vsi razumeli, ker se za bedrico človeku že izplača zmotiti in radi tega gospodu Plahutniku tega ne moremo štetí v zlo. Če upoštevamo vse druge postne dni in še ostala dobra dela, potem se takšen greh kaj lahko oprostí. Morate vedeti namreč, da so gospod Jožef Plahutnik sploh imeli velik smisel za prav lepe bedrice. Bog ne da, da bi si kdo kaj hudega mislil pri tem. To se pač ne sme, ker bi se Jožefu Plahutniku zgodila velika krivica. Saj, kako bi vam to obrazil bedrico, zlasti kurjo, vgrizniti, to vendar ni nobena pregreha. Vsi imamo radi kurjo bedrico. Če tu in tam vrže človek pogled malo čez, to vendar ni nobena škoda. Ni škode in ni koristi, torej ni nič. Kjer pa ni nič, tam tudi greha ni. Zato pa je naša sveta dolžnost, so končali pripovedovanje Urhov Ponkrac in se odločili, da v znak zahvale vsa občina zbere toliko denarja, da se gospodu Jožefu Plahutniku kupi topel zimski plašč.

Jaz takoj grem s teboj, če greva zbirat prispevke, se je navdušeno oglasil Blažinov Tomaž.

Prav je, Tomaž, pa greva. Če nihče drugi, midva storiva svojo dolžnost v občini.

Tako je bilo sklenjeno, da se kupi za petindvajsetletnico Jožefu Plahutniku v znak zasluznega delovanja za narod, topel zimski plašč. In zgodilo se je.

Urhov Ponkrac in Blažinov Tomaž sta se napotila od hiše do hiše in nabirala prispevke v dobre namene za socialni sklad občinskih revežev, istočasno pa sta pristavila, če bi morda tudi kaj dali za plašč Jožefa Plahutnika.

Zakaj? so vpraševali ljudje.

Veste, pet in dvajset let dela za narod. Gospod Plahutnik so toliko dobrega storili...

Ne dam nič!

Drugi zopet:

Dober so gospod Plahutnik, zaslužijo neko priznanje, in so dali. Nekateri celo po petdeset dinarjev, da sta se radi tega Urh Ponkrac in Blažinov Tomaž ojunčila in pihnila z nabiralnikom v sosednjo občino. Prej sta seveda vsebino strela doma in odkoracala — iz Matjaževe občine v Vinogorsko. Ze takoj na meji Matjaževe občine sta srečala Polhovega Tonca in Vodrančevega Korina. Pobarala sta ju za darilo in na vse pretege hvalila Plahutnika, češ, koliko zaslug ima tudi za vinogorsko občino.

Pusti norca, je menil Tone in šel naprej, ne meneč se za prosilca.

Kdo pa je ta grizavec, se je razhudil Ponkrac in silil v Korina, ki je že mislil nekaj dati.

Kdo je grizavec, je prihrumel nenadoma Tone in lopnil po tikvi Urha Ponkraca, da je po dolgem telebnil v blato. Razumljivo, Tomaž je skočil Ponkracu na pomoč, pa ga je Tone tako močno sunil v rebra, da je z glavo naprej zletel na kup gnoj, ki je ležal v kupih na njivi. Medtem je Ponkrac zamenjal noge z glavo, ker ga je Tončeva roka na vsaki dve sekundi sunila v blato. Nabiralnik je zletel daleč čez njivo v jarek. Tomaž pa jo je brusil z največjo naglico po bregu in ves prestrašen jauknil nasproti Kerinovega

Iv. Nemec:

MOLK

(Nadaljevanje)

Naj malo počaka, moj stari. Presneto se bo zadril, ko pridem, to je res! No, no, kakor bi od tega bilo kaj koristi; naj se dere! Nič ne škodi, nič ne koristi, so rekli lansko leto škofov stric. Od takrat se držim njihovih besed in lažje prenašam breme sv. zakona.

Veš, Mica, tvoj Hitrec nič ne govori, pa se tudi pritožuješ. Torej je popolnoma vseeno. Če govoriš, je dobro in če molčiš, pa nič ne škodi. Nič ne škodi, nič koristi!

Kako pa bodo krstili fanta, je prekinila Mica sosedo v samogovoru.

Hja! Krstili ga bodo, krstili! Za ime še ne vem. Danica bo odločila... Tone ne bo, to vem, Pankracij tudi ne, sicer pa je veliko svetnikov na prodaj!

Kako pa govoriš, Tona?

Eh, pusti jo, Mica. Tona je danes vesela in jezik kar sam teče...

Zganci so gotovi, Tona, kar pridi in prisedi.

Mica je postavila na mizo skledico, drugo pa v predsobo za družino. Tona je počasi dvignila telo, se zazibala proti mizi in mlaskala z jezikom.

Dobro dišijo, Mica!

Le privošči si, Tona!

Pri prvem grizljaju se je zaslislalo skozi kuhinjsko okno preklinjanje Trdina, ki je pripravljaj vprego za oranje in nikjer ni bilo vajeti.

Naj le kolne, je menila Tona, in segla po drugem kosu žgancev.

Nič ne škodi, nič koristi. Dobro, da nisem doma, ker bi gotovo vsa jeza zdrknila na moj hrbet, je zadovoljno rekla proti Mici in z velikim tekom zajemala iz skledice.

Ko je jesensko sonce dvignilo svojo oblo iznad Rožnega vrha, se je Tona počasi spravila proti domu, Mica pa je pogledala k prascem. Visoko nad hišo je krožila jata črnih vran in prinašala jesenski pozdrav.

7.

Šest let je bilo Venji, ko je Joža pobegnul od doma nekam v tujino. Odslej je bilo na Hitrečevi domačiji še bolj pusto in zopno, saj so bili mrki pogledi in žalostni vzdihli edino razvedrilo pri trdem delu. Venja je s svojimi skromnimi močmi pomagala materi, hranila kure in male pujske, celo hišo je že pometla in posodo pomila, kar se je Hitrecu sicer dopadlo, kljub temu pa ni rad videl svoje edine hčeri, ker je pomagala samo Mici. Kdor koli je pomagal Mici, tega Hitrec ni maral. Niti pogleda mu ni privoščil. Na pamet je sestal vse Micine znanke in znanke in jih izbrisal iz spomina. Njegova mrkost se je sčasoma spreminjala v sovraštvo, ki se je končno spremenilo v onemoglo jezo. Pri najbolj zvestih Micinih znanjih se je Hitrečeva jeza spremenila v neko topo zakrknjenost, kar je pomenilo, da za njega sploh niso ljudje. Če je na primer srečal sosedo, ki je bila zvesta Micina tolažnica, je šel mimo kakor bi srečal obcestni kamen ali kakšen štor. Navadno je zahrkal in pljunil, dokler ga ni izkupil Ankin mož Tone, ki je veljal po Hitrečevih mislih za njegovega največjega sovražnika. V Suhi dol je Hitrec vozil gnoj na travnik in spotoma srečal Toneta. Pljunil je po svoji zakrknjenosti navadi; nesreča je menda hotela, da je izpljunek padel Tonetu naravnost na nos. Kakor bi iz jasnega tresčilo, je zdrknila zausnica po Hitrečevem grbastem obrazu, glava pa mu je napravila jamico v mastnem gnoju, ker je korakal tik ob vozu. Od presenečenja je pozabil zavrteti oči; konji so vlekli, zato je nehote stopal za njimi in se niti ozrl ni po človeku, ki mu je pripeljal tako vročo. Počasi je zavozil na travnik,

v desnem ušesu pa je še vedno šumelo. Na licu je čutil neko vročico, ki je tudi božanje s hladno roko ni pregnala. Zvečer je Hitrecu lice celo zateklo, da se je moral oprijeti hladnih obkladkov, znamenje Tonetove desnice pa je nosil še ves teden na licu.

Po Tonetovi zausnici Hitrec ni več pljuval mimi srečajočih sovražnikov. Nekoliko hitreje je dvignil nogo in megleno buljil pred se, dokler srečanec ni izginil za ovinkom.

Odkar je tako nenadoma izginil Joža in zapustil neprijazen dom, je počasi vsa jeza prehajala na Venjo. Dokler je Joža prenašal očetovo gorčino, Venja ni tako občutila tega čudnega domačega življenja, bila je tudi premlada. V njeno mlado dušo je komaj bežno prihajalo spoznanje, da oče ne govori z mamico, ki jo je Venja imela tako rada. Šele v zadnjih dneh je zapazila, da oče njeno mamico tudi sovraži. S strahom je opazila besne poglede, ki so ob vsaki priložnosti švigali na Mico. Nekega dne je opazila, da oče tudi njo gleda z divjim pogledom, pa se je tako prestrašila, da je bruhnila v jok in stekla k materi.

Venja? Kaj je? se je prestrašila Mica, ko je opazila otrokovo bledico. Povej no, Venja! Kaj se je zgodilo, povej materi.

Kljub prigovarjanju in tolažbi se Mici dolgo ni posrečilo pomiriti deklice, ki je tako obupno iskala materine pomoči. Skozi jok je otožno gledala mamici v oči in ječala z vso njeno otroško duševnostjo.

Ne joči, Venja! je prosila Mica, glas pa ji je tudi drhtel na jok. Ne joči, moj Venček, saj te imam rada.

Ali si moja, mama?

Seveda sem, Venček, nič ne jokaj, saj ni vredno. Saj vidiš, da te imam rada.

Oče me tako hudo gleda, je pretrgano izgovorila Venja in si brisala z rokavom solzne oči.

(Dalje prihodnjic.)

Franca in mu iz ust zalučal v lice dobršen del konjske fige, da se je tudi Kerin prestrašil. Kdo bi se ne!

Tako nekako je prišlo do zimskega plašča Jožefa Plahutnika. Ko sta drugi dan Urh Ponkrac in Blažin Tomaž preštevala bunke in denar, sta zaključila, da sta v domači občini vendarle veliko nabrala. Sklenila sta radi tega, da takoj kupita zimski plašč za 2000 din. Po sklepu sta stvar prenesla tudi v dejanje. Ves okrašen in s pangleci našaran je bil izročena plašč Jožefu Plahutniku za božično darilo. Na predvečer Božiča so mu ga slovesno izročili, Urh Ponkrac pa je bil slavnostni govornik. Ko je napihnjen stopil pred Jožefa Plahutnika, se mu je beseda zaustavila v grlu, da je komaj, komaj bruhnil iz sebe:

Plašč smo vam prinesli, gospod Plahutnik!

Ja, za vaše neutrudljivo petindvajsetletno delo, se je zadaj oglašil Blažinov Tomaž in pomagal Ponkracu iz zadrege...

Tisti večer je Jožef Plahutnik preizkusil darilo in se odpeljal na čednih saneh v gorice, kjer so stali v kleti čedni polovnjaki dobre kapljice, ki se je nacedila iz same narodne dobrote. V mnogih kočah pa so se stiskali okrog peči mnogi, premnogi brez plašča in brez obleke, nekateri so v letnem oblačilu odhajali k polnočnici, da opravijo svojo versko dolžnost in se s stisnjenimi ustnicami rinili skozi hladno božično noč — brez plaščev.

Jz Jga

Ce že poročamo iz našega okraja kake novice, tedaj vam moramo poslati, g. urednik, vest, da je prestavljen naš gospod kaplan Smolič Janez v faro Polhov gradec. Na veliko začudenje faranov se je preteklo nedeljo poslovil s prižnice pri deseti maši. Gospod kaplan Smolič je bil pri nas komaj dve leti, bil je zelo priljubljen, dober pridigar in se ni nikoli vtikal v razne politične prepire, bil je za vse kot pravi božji namestnik.

Vprašamo se, zakaj je moral gospod kaplan tako hitro od nas. Pri poslovitvi je poudaril, da ni prosil za na Ig in tudi ne za zapustitev naše fare. Vsa čast gospodu kaplanu za njegovo težko odgovorno delo in obilo blagoslova pri njegovem novem službovanju.

V Iški vasi je pretekli teden umrl nagle smrti posestnik Jože Škul. Pokojni je bil več let v Kanadi in si je prislužil lepo premoženje, uredil si je vzorno posestvo, v napredku pridnosti in varčnosti je bil vzor vsem drugim, bil je star šele 35 let. Zapušča ženo in dva otroka.

Položnice

V številki 49. »Kmetškega lista« smo priložili vsem našim cenj. naročnikom poštne položnice s prošnjo, da bi se jih poslužili za poravnavo naročnine še pred novim letom.

Ob isti priliki smo prosili vse one naročnike, ki dolgujejo na naročnini še kake zneske za tekoče leto, da te nakažejo po isti položnici skupno z naročnino za leto 1940.

Ce pa kdo od naročnikov slučajno položnice v številki 49. ni prejel — dobi to za 25 par na vsaki pošti ter jo izpolni na naslov »Kmetški list, upravništvo Ljubljana, čekovni račun štev. 14.194.

Darujte za Božič!

190.-

295.-

35.-

215.-

160.-

90.-

Peko

Iz naših krajev

* Slovenski kmetijski fantje vojaki v pešadiji kraljeve garde želijo vsem domačim, znancem, prijateljem, fantom in dekletom vesele božične praznike in srečno novo leto: Andrej Šilec; Andrej Ule, Žerovnica; Franc Bavdek, Gradež; Jože Mehle, Plešivica; Alojz Zupančič, Žužemberk; Anton Pečjak, Gradenc; Anton Zupančič, Brezje; Feliks Truden, Nadlesk; Jakob Rašnik, Dolenja vas; Roman Mauvčnik, Sv. Lovrenc na Pohorju; Hinko Laznik, Ruše; Franc Burger, Cer. Dobra; Janko Meglič, Ptuj; Alojz Brule, Hrušica; Ignac Šegula, Pacinje; Franc Štrubel, Zdenska vas; Franc Mlakar, Ravno brdo; Anton Podbregar, Črni vrh; Franc Terše, Lovjak; Adolf Kotnik, Suhi potok; Karol Kranec, Sv. Jakob v Slov. gor.; Franc Lačer, Gajovci; Alojz Klums, Boštjan.

× Ali bodo res mali kmetje oproščeni zemljiškega davka? Beograjsko časopisje poroča, da se v ministristvu financ razmotriva vprašanje davčne reforme, pri čemer naj bi se mali kmetje sploh oprostili plačevanja zemljiškega davka. Zemljarine bodo oproščeni vsi mali kmetje, ki

imajo samo do 2 ha obdelovalne zemlje, oziroma le do 1000 din katastrskega čistega dohodka. Bajb bodo podobne olajšave deležni tudi mali obrtniki. Smatramo, da je mera 2 ha za davčno oprostitve kmetov odločno prenizka.

× Dr. Sagadin Stefan, predsednik Državnega sveta, je bil na predlog predsednika vlade upokojen. Poleg g. dr. Sagadina so bili upokojeni še podpredsednik g. Stjepan Barić in trije državni svetniki.

× Med Jugoslavijo in Romunijo je bil uklinjen kliring, to je zamenjavanje blaga za blago. Jugoslavija bo dobavljala sedaj nafto iz Amerike in Mehike, kar bo menda ceneje. Zastopniki naše države so že odpotovali v Ameriko.

Srečna in zadovoljna

postaneš na lastnem domu ako pošlješ naslov v svrhu ženitve upravi »Kmetškega lista« pod »Kmečki dom«. Zaželjeno: starost do 30 let, naobrazba kmetijske gospodinjke šole, tečaj ali veselje do imenovane naobrazbe

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice v Ljubljani izplačuje nove vloge dnevno v vsaki višini ter daje kmetom ugodna posojila.

× Sladkorna produkcija v Jugoslaviji. Sladkorne tovarne v naši državi so večinoma končale svoje delo in letošnja sladkorno peso predelale v sladkor. Prvotno se je računalo, da bo letošnja produkcija sladkorja za 2000 vagonov večja od lanske. Med tem pa se je izkazalo, da bomo imeli letos le okrog 500 vagonov več. Kakor znano je lanske proizvodnje zmanjkalo in smo morali uvoziti iz Slovaške 1000 vagonov. Ta sladkor pa je bil močno mešan z moko.

× Vlada je odobrila 300.000 din za zimsko pomoč bednim v Sloveniji. Podpore bo delila banska uprava.

× Umrli je ljubljanski stolni kanonik Šiška, ki je bil soustanovitelj Vzajemne zavarovalnice, Ljudske posojilnice itd. Več let je bil tudi upravitelj škofovega veleposestva v Gornjem gradu.

× Finančni minister je podpisal odlok, s katerim se v Celju zopet otvori carinarnica.

× Zaščitno carino na pluge in drugo kmetško orodje nameravajo odpraviti. Vsled tega se bo cena tem predmetom zvišala.

× Božične počitnice na šolah bodo trajale od 23. decembra do 10. januarja.

× Poostritev kazni za davčne utajbe se pripravlja v zvezi z davčno reformo. Kdor ne bi svojih dohodkov pravilno prijavil, se bo kaznoval ne samo denarno, temveč tudi z zaporno kaznijo do 2 let. Uvedba tako stroge kazni se utemeljuje s tem, da se davki plačujejo mnogo prelahko.

× V Šmartnem pri Kranju je kmetski voz podrl na tla delavca Janeza Bajžlja iz Stražišča pri Kranju. Poškodovanca so prepeljali v ljubljansko bolnico, kjer pa je poškodbam podlegel.

× Buša povrgla trojke. Kmetu Petru Sužnjeviću iz Majskih poljan pri Glini je domača buša povrgla tri zdrava teleta. Z vseh strani prihajajo kmetje gledat ta nenavaden dogodek.

„Kmeti list“ boste prejeli lahko brezplačno!

Vsak naročnik dobro ve, da je treba ob novem letu plačati naročnino, ki znaša letno 30 dinarjev, katere pa je v današnji dobi pomanjkanja težko prislužiti. Če pa pridobite Kmetiskemu listu med sosedi, znanci in prijatelji do novega leta vsaj 6 novih naročnikov, potem vam za ta denar ni treba skrbeti, ker vam bo uprava za nagrado oziroma protiuslugo pošljala Kmeti list celo leto 1940. popolnoma brezplačno!

Lekarna Mr. Metod Rauch Kranj Mestni trg

Oddajajo se zdravila
na recepte vseh
bolniških blagajn

× Blagajna ministrstva za poljedelstvo. V Plevlju je imel shod minister za poljedelstvo g. dr. Branko Čubrilo. V svojem govoru je rekel med drugim: Ko sem bil imenovan za ministra, sem našel prazne blagajne. V blagajni ministrstva je bilo vsega skupaj en dinar ter pet cigaret »Drava«. Vendar se mi je posrečilo rešiti vprašanje dobrovoljcev z razdelitvijo zemlje srbskim dobrovoljcem na Pančevskem ritu. Zdaj skušam, da kupimo od Djungjerskega 2000 orlov zemlje, potem pa bomo razdelili Belje kmetom.

× Vojni minister general Nedić je priredil večerjo, ki so se je udeležili vsi člani vlade ter vsi komandanti armij, poveljniki mornarice in letalstva ter večje število drugih višjih oficirjev.

× Tri sto novih vagonov in 30 lokomotiv. Vagonski oddelek brodske tovarne vagonov, strojev in mostov že delj časa počiva, ker ni naročil. Nedavno so se pričela pogajanja med podjetjem in prometnim ministrstvom, ki se interesira za 300 novih vagonov in 30 lokomotiv.

× Madžari bi radi dobavljali iz naše države baker in svinec. Naša država bo madžarski želji ustregla.

× Zveza mlekarских zadrug je izdala »Koledarček — mlekarško knjižico za l. 1940«, ki nadomešča običajno mlekarško knjižico, kakršne so članom mlekarских zadrug dosedaj služile za vpisovanje mleka, oddanega v mlekarjo. Člani imajo v tej knjižici vedno pri roki kratka navodila za prvo pomoč, razne zapisnike, ki so v zvezi z živinorejo itd. Statistični pregled o mlekarских zadrugah v Sloveniji kaže razvoj mlekarškega združništva od leta do leta. Knjižica bo dobro služila ne samo članom mlekarских zadrug, marveč vsem kmetom živinorejcem.

× Opozorilo onim, ki imajo pravico do speminske kolajne na borbe za osvoboditev severnih krajev Jugoslavije v letih 1918. in 1919. Vsi, ki imajo pravico do te kolajne in žive v Ljubljani ter niso včlanjeni v nobeni organizaciji, ki bi jim preskrbela to kolajno, naj se najkasneje do 20. januarja zglase v mestnem vojaškem uradu na Ambroževem trgu 7/I, soba 2. Na to zglastev se opozarjajo zlasti svojci padlih borcev, ker se zamujene prijave ne bodo mogle upoštevati.

× Kovčeg z zlatino in srebrnino je nekdo pozabil v potniškem vlaku Zidani most—Ljubljana. Kovčeg je bil izročen policiji in v njem so našli: zlato, dvokrovno moško uro znamke »Ancre«, dalje zlato enokrovno uro znamke »International Watsch Comp«, zlato moško verižico z dvema okroglima zlatima obeskom, eden v obliki angleškega denarja s sliko kraljice Viktorije. V kovčegu so našli še tri zlate prstane z briljanti, dve damski ogrlici, dve srebrni žlički, srebrn nož, nekaj drugega pribora ter nekaj ponošenega otroškega perila.

× Kipar Ivan Meštrović se je izjavil proti prekrstitvi zagrebske Akademije znanosti in umetnosti iz »Jugoslovanske« v »Hrvatsko«.

× Poštno ministrstvo je razlastilo zagrebsko radio postajo in izplačalo dosedanjim lastnikom 1.900.000 din. Vodstvo radijske postaje bo prevzela s 1. januarjem zagrebska poštna direkcija.

× Chamberlain, angleški predsednik vlade, nosi vedno s seboj dežnik. Tudi pri usodni monakovski konferenci ga je imel. Te dni pa, ko je obiskal francosko fronto, je prišel brez dežnika. To dejstvo so zabeležili vsi francoski časopisi. Nekateri mislijo, da je to dobro, drugi pa da je slabo znamenje.

× Finančni minister je izdal pravilnik o izplačevanju izseljeniških hranilnih vlog pri tistih domačih denarnih zavodih, ki so prišli v konkurz od 1. januarja 1925. do 1. februarja 1931. V celoti gre za izplačilo izseljeniških vlog v višini okrog 25 milijonov din. Je to večinoma denar srbskih in hrvatskih izseljencev.

× Novi pomočnik ministra socialne politike. Za novega pomočnika ministra socialne politike in narodnega zdravja je imenovan bankski svetnik banovine Hrvatske Gjoka Stojanović.

× Valilna jajca štajerske kokoši po znižani ceni. Kr. banska uprava bo tudi prihodnje pomlad oddajala valilna jajca štajerske kokoši po znižani ceni. Valilna jajca bodo nabavljena od najboljših kokoši v rejskih središčih za štajersko kokoš. Naša domača štajerska kokoš je od strokovnjakov in od rejcev samih priznana kot najboljša kmečka kokoš, ki edina ustreza našim krajevnim in gospodarskim razmeram. Naročila za valilna jajca zbiraajo občine, kmetijske organizacije in šolska vodstva. To zbiranje naročil

POZOR!

Kmetje!

Ako imate kaj naprodaj, ako hočete kaj kupiti, ali česa iščete, inserirajte to naipreji v svojem „Kmetiskem listu“! - Cena malim oglasom je samo 1 dinar za besedo.

Razne vrste ZDRAVILNIH ZELIŠČ

kupuje po najvišjih dnevnih cenah

KMETIJSKA DRUŽBA r. z. o. z.
V LJUBLJANI, Novi trg št. 3

Zahtevajte informacije — pošljite vzorce in ponudbe!

Laneno olje, firnež, barve, lake, kit, lanene tropine ter vse v to stroko spadajoče blago prvovrstne kakovosti po solidnih cenah in točni postrežbi, najugodnejše kupite pri domačem podjetju

Medić - Zankl
tovarna olja, lakov in barv
družba z omejeno zavezo, lastnik Franjo Medić

Centrala v Ljubljani, podružnice v Mariboru in Novem Sadu
Tovarne v Ljubljani, Medvodah in Domžalah

traja do 25. januarja 1940. Naročniki prispevajo 1 din za valilno jajce. Natančnejša navodila dajejo ustanove, ki naročila sprejemajo.

× **Omejitev prometa z motornimi vozili.** Izšla je uredba o omejitvi prometa z motornimi vozili. Po tej uredbi je prepovedan krajevni promet zasebnih luksuznih avtomobilov od 9. zvečer do 6. zjutraj. Potniški avtomobili in motorna kolesa se ne bodo smela uporabljati prvi in drugi dan katoliških in pravoslavnih božičnih praznikov ter na vse praznike, ko morajo biti trgovine in obrtniške delavnice zaprte. Prepovedan je tudi tovorni avtomobilski promet po cestah vzporedno z železniško ali pomorsko progo. Nova naredba določa za kršitve 5000 din denarne globe in 30 dni zapora.

× **Vagone za aretirance** nameravajo uvesti v sarajevski železniški direkciji. Vsakemu vlaku bi bil priključen po en tak vagon, da bi se aretiranci in ranjenci ne vozili več med drugimi potniki.

× **Samomori na kmetih.** V bjelovarski bolnici je umrla kmetica Mara Bugarin, ki se je zastrupila zaradi prepira s sinom. Sprla se je zaradi zemlje. V Slavonski Požegi pa si je prerezala trebuh kmetica Ana Klapšič.

Čitajte in širite »Kmetški list«!

Iz tujine

■ **Madžarski senat** je po večdnevni razpravi sprejel zakon o agrarni reformi, ki naj razdeli veleposestniško zemljo med revne kmete. Dvajset let se je madžarski kmet zamaral boril za zemljo. Cela Evropa je izvedla agrarno reformo, le madžarski grofi so se ji do sedaj upirali. Nezadovoljstvo kmetijskega ljudstva je raslo od leta do leta in maloposestniška stranka je pridobivala na moči pri vsakih volitvah. Najnovejši dogodki na Poljskem pa so vendarle omajali madžarske grofe, ki so pristali na razdelitev veleposestniške zemlje med revne kmete.

■ **Za poveljnika papeževе garde** je bil imenovan grof Chigi dela Rovere.

■ **Mobilizacija brezposelnih** bo izvedena v Švici. Vlada je sklenila mobilizirati vse brezposelne v starosti od 19 do 50 let. Zaposleni bodo pod ugodnimi pogoji pri vojaških delih.

■ **Pšenične moke**, ki bi jo morali izvoziti v Nemčijo 2500 vagonov, ne bomo izvozili, ker Nemčija neče pristati na povišane cene.

■ **Število prebivalstva** vsega sveta. Statistični mesečnik Društva narodov pravi, da je bilo ob koncu lanskega leta na vsem svetu 2.143.000.000 ljudi. Evropa ima brez Rusije okoli 400 milijonov prebivalcev, Afrika nad 150, Ame-

rika nad 272, Avstralija 105 milijona. — Ostali prebivalci so v Aziji.

■ **Finska prestolnica** Helsinki se naglo izpraznjuje. Do sedaj je zapustilo mesto že čez petdeset tisoč ljudi. Vlada se nahaja še v mestu in zaseda v nekih podzemskih prostorih.

■ **Kanadske petorčke** so darovale za Rdeči križ 1000 dolarjev.

■ **Neka sovjetska podmornica** je potopila nemško ladjo v Finskem zalivu. Podmornica je mislila, da ima pred seboj finsko ladjo.

Sejmi

27. decembra: v Radečah pri Zidanem mostu, Celju, Ptuj, Trbovljah, Vitanju.

28. decembra: v Dobu pri Kamniku, Turnišču.

29. decembra: v Mirni peči, Rakeku.

30. decembra: v Mariboru.

31. decembra: v Kočevju, Zagorju ob Savi, Brežicah, Celju, Trbovljah.

„Kmetški list“ izhaja vsako sredo. Naročnina znaša letno 30 din, polletno 15 din. za inozemstvo letno 50 din. Inserati po tarifi. Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor. Nepranekirana pisma se ne sprejemajo. — Rokopisov ne vračamo. Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in uprava je v Ljubljani v Kolodvorski ul. št. 7. Telefon inter. št. 32-59. Račun pri poštni hranilnici št. 14.194.

EKONOM

TELEFON INTERURBAN 25-06

R. Z. Z. O. Z.

v Ljubljani, Kolodvorska ulica št. 7 (v lastni hiši)

Dobavlja vse deželne pridelke, kakor: pšenico, rž, ječmen, oves, koruzo, ajdo itd. Mlevske izdelke: pšenični zdrob, pšenično moko, rženo moko, ajdovo moko, koruzno moko, koruzni zdrob, pšenično in koruzno krmilno moko, pšenične otrobe, ješprenj, kašo. Poliske pridelke: krompir, fižol, zelje, sadje, seno in slamo. Stalna zaloga vseh umetnih gnojil (rud. superfosfata, kalijeve soli, Tomasove žilindre, nitrofoskala, apneneča dušika, čilskega solitra itd.), cementa in drugo glavno zastopstvo za Slovenijo opekarne „Ilovac“, Karlovac, za vse zidne in strešne opeke

Kmetški hranilni in posojilni dom

V LJUBLJANI

reg. zadr. z neom. zav.

Tavčarjeva ulica št. 1

Telefon št. 28-47 * Brzjavni „Kmetški dom“

Račun poštne hranilnice št. 14.257

Račun pri Narodni banki

Nove vloge
vsak čas razpoložljive obrestuje po

4% do 5%

Za vse vloge nudi popolno varnost * Otvarja tekoče račune * Eskontuje menice * Daje kratkoročna posojila izvršuje vse ostale denarne posle

ZAUPAJTE DENAR DOMAČEMU ZAVODU!

Čevlje

vseh vrst za jesen in zimo - od najlinejših do najmočnejših - nudi za časa božičnih in novoletnih praznikov po izredno ugodnih cenah

TRIUMF

prej PRI »POLLAKU«

sedaj Miklošičeva c. 12

T

ISKOVINE

vseh vrst: trgovske, uradne, reklamne, časopise, knjige, večbarvni tisk hitro in poceni!

**ISKARNA
MERKUR**

LJUBLJANA, Gregorčičeva ul. 23

TELEFON ŠTEV. 25-52